

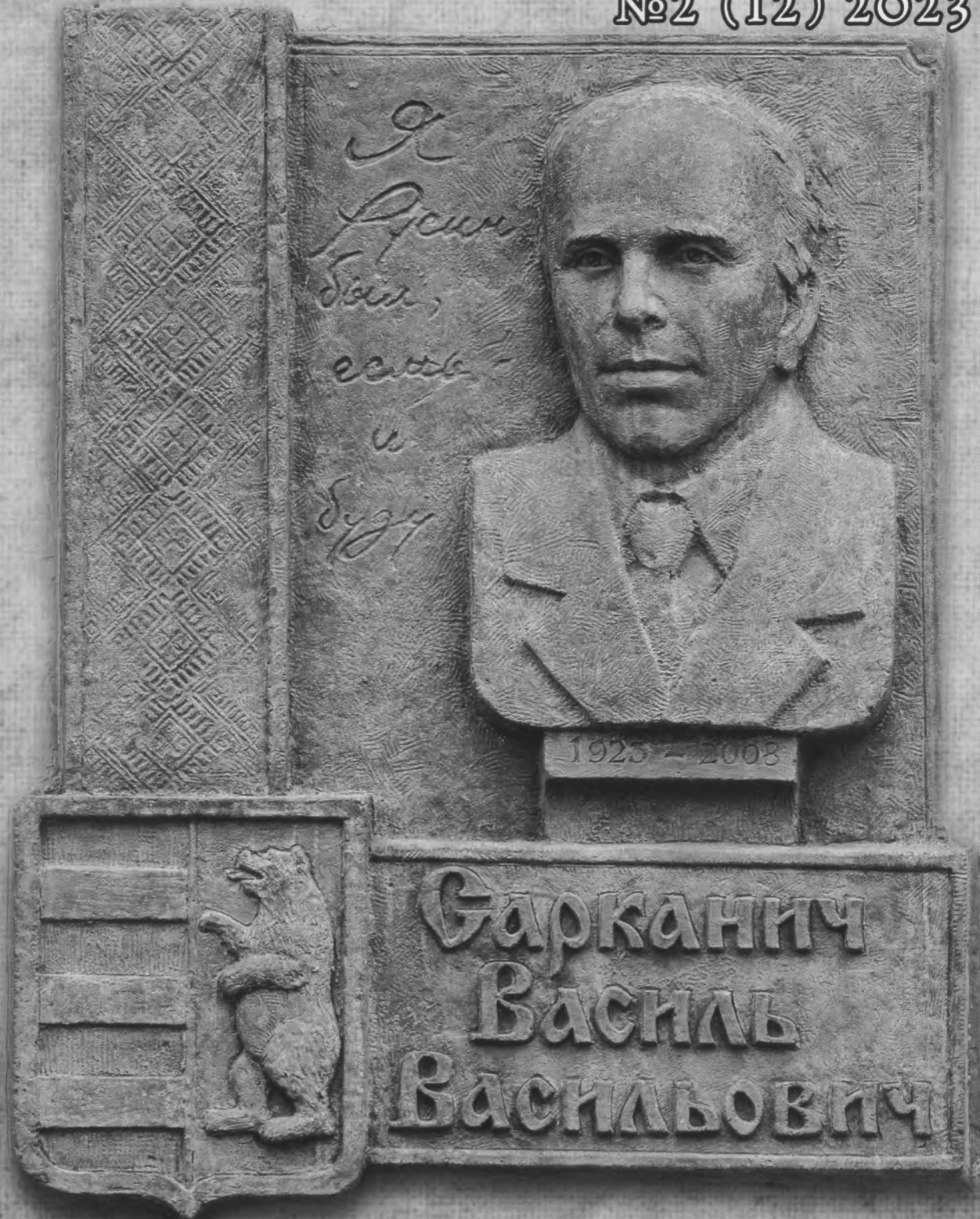


ВІСНИК



Культурно-белетристичний журнал Закарпатського
обласного научно-культурологічного общества
им. А. Духновича и Русинського культурологічного клуба

№2 (12) 2023





заходів щодо вирішення проблем русинів-українців», ун став активним діяльом русинського двиганя. Михаил Иванович поруняв тоты културологічні й політичні акції, котрі проводили ся товды — у кунци 90-х рр. 20 стороча и до 2008 рока — з днешньым дньом и удмітив участь у вшыткому сьому прощеного бы Ювіляра.

Член Русинського културологічного клуба Микола Рішко у свому выступі вповів: «Челядник жыє доты, докы тямлять го другі. А у днешньый день можеме твердо наголосити, што Василь Сарканич — живый», бо ун жыє у наших серцях. Микола Михайлович пудкреслив, што 10 августа — се лем зачаток удмічення 100-роча Василя Сарканича, бо основні дійства пруйдуть у септембрі-октовбрі. Се и встановленя на будові Свалявського професійного будовничого ліцея барельєфа Ювіляру и проведеня симпозиума, присяченого сьуй даті, за участьов науковцюв УжНУ.



Михаил ЗАН
етнополітолог, доцент УжНУ

СТОРУЧНЫЙ ЮБІЛЕЙ СЛАВНОГО КАРПАТОРУСИНА ІЗ СВАЛЯВЫ

(біографічні дані про Василя Васильовича
Сарканича до Русинської Вікіпедії)

Сарканич Василь Васильович (10.09.1923, Шелестово, Подкарпатська Русь, Перша Чехословацька Республіка – 05.03.2008, Свалява, Закарпатська область, Украина) — именитый закарпатський педагог, локальний політик вариша Свалявы, общественный діятель третього карпаторусинського ренесанса.

Василь Сарканич ся родив 10 августа 1923 рока в селі Шелестово на Мукачовщині у багатодітнуй родині, де было шестеро дітий. В 1929 році фамилия Сарканичув перебрала ся жыти в Сваляву (хоть перші 1,5 рокы багатодітна родина жыла в селі Драчино), де отець Василя ся устроив на роботу старшого кочегара хімзавода фірмы «Сольва».

У Сваляві малый Василь Сарканич учив ся в народнуй школі, а пак штудійовав у горожанці. В 1941 році Василь Сарканич поступив у школу з обробкы метала в Севлюши, де ся вчив 3 рокы.

У 1943 році Василь Сарканич пушов на роботу в Будапешт на зливарный завод Вайса Манфріда. Мавучи добру школу, робив не простым робочым, а контрольором фунгованя станкув. Позад

сього заробляв доста файно на вті часы (750 пенгув на місяць). В Будапешті пережив бомбардованя.

На отцюзнину Василь Сарканич ся вернув такой по войні, в 1945 році. Вже восени того ж года продовжив свої науки на 4 курсі Севляюської школы металообробкы, котра на тот час яла ся звати Виноградівськым технікумом. Позад штудованя в Севляюши був направлений на роботу в депо Чоп, де робив техніком при майстрови по ремонту паровозув. Туй добрі ся ознакомив из совіцьков системов фунгованя желізнодорожного транспорта. Майпотум Василь Сарканич зачав робити начальником механічного цеха на заводі им. С. Кірова у селі Кольчино, што на Мукачовщині.

Из 1 септембра 1949 рока Василь Сарканич зачав свуй пятьдесятгудный карерный путь у Свалявському профтехучилищі. Туйка проробив ипен до 1999 рока. Спершу — ги майстер виробничого ученя, пак — старший майстер, майпотум — заступник директора, директор професійно-технічного училища № 9 (ныні — Свалявський професійный будовничый ліцей).

За час 30-рочного перебуваня Василя Сарканича на посаді директора Свалявського професійно-технічного училища было построено учебный корпус (1970), интернат, адмінкорпус, проведено реконструкцію майстерень виробничого ученя (1972). Ученикы училища — призеры обласных спортивных олімпіад, конкурсув технічної и художньої творчости (1972–1982). Духовому оркестру училища присвоено

званя «Народный» (1986). Налажені ипні меженародні партнерські контакты з аналогічними учебными установами Словакії (1972), Литвы (1973) й Росії (1973).

Василь Сарканич — одликаш (відмінник — авт.) профтехнічного образования СРСР (1973) и УРСР (1982). Одзначений орденом Трудового Черленого прапора (1981), многими медалями.

Общественно-културна работа. У 1990-х роках Василь Сарканич зачав ся ангажовати у карпаторусинськoe общественное двиганя. Майже 11 рокув возглавляв Свалявськoe общество пудкарпатських русинув. Быв такой и заступником головы Свалявського районного Общества им. А. Духновича, членом Правління Сойму пудкарпатських русинув.

У 2003–2004 учебному році за пудпоры Карпаторусинського общества США, под веденьом головы Свалявського общества пудкарпатських русинув Василя Сарканича и координатора Програмы русинських неділных школ у Закарпатю Павла Роберта Магочія отворили ся перші пробні 9 класув, де 200 ученикув учили исторію й културну дідузнину своих предкув — карпатських русинув.

Василь Сарканич — делегат чотырьох Світовых Конгресув Русинув, быв депутатом Свалявської вариської рады 5-ти кликань. Почесный горожанин Свалявы (2003).

Василь Сарканич умер 5 марта 2008 года. У 2011 році, на день Свалявы (21 септембра, храмовое сято Рузда Богородиці), на будові Свалявської вариської рады Василю Сарканичу была удкрыта памнятна табла.

Родина. Супруга Терезія Васи́лівна (15.05.1929), робила касірьом, нормовалницьов у Свалявському професійно-технічному училищі №9. Сыны: Михаил (12.11.1957) — головный инженер ТОВ «Плосківський завод мінеральних вод», голова Свалявської районної організації «Союз Чорнобиль України» (1997); удостоєный ордена «За заслуги» III-го ступеня; Александр (10.09.1959) — дохтор-терапевт, головный дохтор ТОВ «Сузір'я» (санаторій «Квітка полонини», с. Солочин).

Жерела:

1. Сарканич Василь Васильович. Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Закарпатській області. Персоналії. URL: <http://zpto.ues.net.ua/index.php/about-us/personalities/item/993-personalii>
2. Федикович П., Тидір Ф. Професія людяності Васи́ля Сарканича. Свалявська формула успіху. Нариси / Упорядкування, вступна стаття Павла Федиковича. Ужгород: Карпати, 2008. С. 251–265.

СОХТАШ

ГЛАС ИЗ МІЖГІРЩИНЫ. СВАТАНКИ

Народна мудрость каже: «Каждый край має свуй сохташ». Род наш дуже богатый на традиції й обряды, прикрашений духовностьов, так як нашi дiды й пради́ды выби́рали, што майці́нне, збогачовали го и передавали ту мудрость

з поколіня у поколіня.

Не позиравучи на богатовіковое поневолення, дуже тяжкі випробованя,

корінный народ Верховины всокотив майдорожое наше богатство: танець й співанку-коломыйку, стародавні традиції й обряды.

Такими обрядами суть сватанки и свальба. Ся традиція сохранила ся и по теперь. Наші пращуры честовали сесі обряды, бо се давало продовження роду, а до хыжі приходила ши една робоча сила.

В давнім часі невістку й зятя выби́рали самі газды: богаті выби́рали з богатых, а середнякы й бідні меже собов. В народі ходила така приповідка: «Гуня до гуні, сірак до сірака!» Молоді лиш тогды ся увиділи. коли їх сватали. Были графункы, што богатый газда муг узяти за зятя й бідного фатьова, якый був робутный, бо видів у ньому робочу силу. А было и наоборот: богач брав бідну дівку, бо його легінь мав якийись ганч. При союзі легіні уже самі придивляли ся до одданиць й выби́рали вчену дівку. Но старшына мусіла за се знати.

Сватаня

Перед свальбов были сватанки (обзоры), де газды токмили ся про телек, якый дає у часть отець, што мав дівку-одданицю. У часть давали пару арів земли й худобу (корову, телицю, вівці, вола, коня й приданое). Молода мусіла з собов принести вышывані ручникы и то, на чому будуть спати. Сватаня веде староста, котрый уже буде проводити свальбу, и свашкы, як уд молодого, так и уд молодой. Коли ся вже договорять, то отець молодой кладе на стул